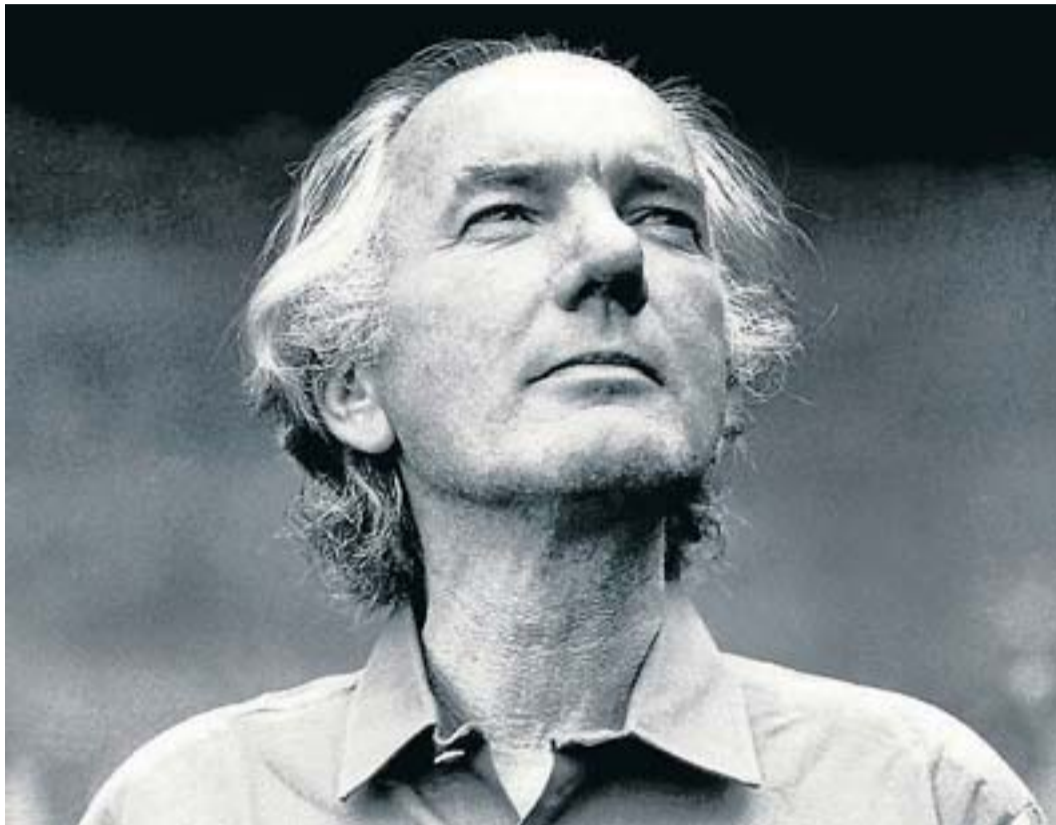

Bernhard, el furios pensament del parlar

ERIKA SCHMIED

JOAQUIM ARMENGOL

Què és pot dir de Thomas Bernhard (1931-1989)? És probablement l'últim gran escriptor del segle XX, un dels que

perdurarà passat el temps i les modes, sense oblidar Elias Canetti, esclar. Ningú és el mateix després de llegir-lo, tal com passa amb autors de gran talla com Dostoievski, Kafka, Txékhov, Broch, Musil, Camus o Pla, entre d'altres. I, tanmateix, l'impacte que produeix Bernhard en la sensibilitat és d'una altra mena, la seva lucidesa despietada contra el món és un trauc de ferida profunda i perdurable. Un geni de la desesperació irreconciliable amb la complaença i la banalitat, un rondinaire que exigeix una complicitat de vegades difícil, però que dona en escriure el que un no espera. Cal dir que hi ha força lectors que no poden amb ell, la basca i la repulsió que els produeix la seva escriptura és màxima, literalment els rodolen els llibres de les mans, i un pot imaginar-se l'austriac somrient encantat.

Sí és una narració breu escrita el 1978 i composta d'un llarg paràgraf, un soliloqui neuròtic d'un ésser innoinat rere el qual s'emmarca el mateix autor, una marea de paraules que són l'anàlisi d'uns fets i una reflexió implacable sobre l'home contemporani, animada per una visió negativa de la societat i de la cultura, centrada, com passa sovint en les narracions de l'escriptor, en els problemes de la soledat, la incomunicació, l'autodestrucció i la desesperació del fracàs. Consagrat durant anys als seus estudis de ciències naturals, el narrador, empès per la necessitat de contacte humà, se'n va a casa del corredor de finques Moritz, després de mesos d'inconsolable solitud i abatiment, per salvar-se d'ell mateix. Allà topa per sorpresa amb una parella de suïssos: el suís, un enginyer altament qualificat i constructor de centrals elèctriques de fama mundial, i la seva companya, la Persa, una jueva armènia, una intel·lectual veritable, una còmplice de passejos i pensaments que es presta, des del primer moment, a acompanyar el nostre narrador a

SÍ
THOMAS BERNHARD
EL GALL EDITOR
TRADUCCIÓ DE CLARA FORMOSA
118PÀG. / 14 €

marxar plegats pel bosc d'alerços. Uns passejos i unes noves relacions en principi regeneradores, però el misteri que ombreja aquests personatges acaba revelant una galeria d'horrors i una brutalitat humana desconcertant. Entre l'enigmàtica lentitud del principi i l'extraordinària precipitació del final ho acabarem sabent tot sobre aquests éssers bàrbars: dels suïssos, el que busquen en aquell desolador forat remot, ple d'inquietants austríacs; també del corredor de finques Moritz, que ven a preu d'or a la parella d'estrangers un terreny que, de fet, és invendible; fins i tot el narrador emmascarat ens acabarà revelant el seu malestar més íntim.

Un autor obsedit per reiterar

Sí és una narració breu extraordinària, exemplar pel que fa a l'estil únic i musical d'aquest artista obsessiu de la reiteració, d'aquest esteta del repudi i sobirà absolut de l'humor i la tragicomèdia, d'aquest furibund anarquista conservador que subratlla sovint la sinuositat més tràgica de l'ànima humana. Crec que les paraules que va escriure Strindberg defineixen perfectament part del fons metafísic de Thomas Bernhard: "Estàs plorant? No, em sembla que estàs rient. Sí, és així, filla meva, i unes vegades plorem i d'altres riem! ¡Jo encara no he aconseguit esbrinar si la vida és una cosa seriosa o és senzillament una broma! Quan és una broma és quan més pena pot causar. Quan va de debò, és quan proporciona més grat i plaer". En tot cas, i sorprenentment per a alguns, Bernhard afirmava sovint que la vida era meravellosa, tot i que el pensament més bonic de tots, deia, és que acaba definitivament.

Cal destacar, finalment, la bona edició d'El Gall Editor i la qualitat de la traducció, a càrrec de la Clara Formosa Plans, excel·lent. Ja havia traduït altres llibres de l'autor: *Els meus premis* i *Mestres antics*, i també l'extraordinària pentalogia autobiogràfica: *L'origen*, *El soterrani*, *L'alè*, *El fred* i *Un nen*, tots ells magnífics, a l'altura de les canòniques en castellà del gran Miguel Sáenz. ♦♦

L'ESCUMA DE LES LLETRES

Més llibres que mai

Les últimes dades del ministeri de Cultura d'Espanya han certificat la distància sideral que hi ha entre les noves editorials independents i els grans grups. Com més temps passa i la indústria editorial més intenta recol·locar-se en el mercat (la crisi i la baixada de facturació han portat uns nous hàbits que han vingut per quedar-se) més es fa palès que sembla que parlem de dos mons dedicats a produir productes diferents. Les grans editorials no només no aturen la bombolla productiva, sinó que l'augmenten. La sobreproducció és gegantina, injustificable si no és perquè darrere hi ha la cursa del grup editorial per no enfonsar-se: amb els mateixos diners, fem més i més llibres (menys promoció, pagar avenços de misèria als autors, reduir els traductors a productors explotats, externalitzar tot l'externalitzable...) a veure si l'encertem.

Menys negoci que mai

L'altra gran dada és la baixada del nombre de llibres per tiratge. La caiguda de vendes fa que no calguin tiratges grans. Però alhora provoca un descens en la qualitat de la cadena editorial: si un llibre s'acaba, contràriament al que s'afirma, no surt a compte fer-ne una edició llampec. I no es fa. De manera que és un peix que es mossega la cua: no faig gaires llibres perquè no hi ha demanda, però no hi ha demanda d'un llibre perquè si el vols comprar no el trobes. En resum, tenim més nombre de llibres que mai davant d'un nombre de lectors-compradors més petit que mai.

Les editorials petites i mitjanes, menys subjectes als vaivens de la perspectiva econòmica dels grans grups, poden controlar millor i més de prop el negoci. La seva actuació és exactament la contrària: els grans grups, el 2015, van publicar un 10,4% més de títols! Per contra, les petites i mitjanes editorials han reduït el ritme de publicacions en un 2,5% i un 1,3% respectivament. Però igualment anem de cara al col·lapse, en els dos sentits de la paraula, el que ridículament imita l'anglès i vol dir "una cosa que es desploma" i en el sentit correcte "una cosa que arriba al màxim de tensió i peta". Estiguem a l'aguait perquè no podem oblidar una cosa: les editorials independents està molt bé que hi siguin, però només haurien de ser complementàries dels grans grups, que és imprescindible que continuïn existint. ♦♦

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

Una sola mirada
MARIO MERCHÁN
Gregal

El protagonista d'*Una sola mirada*, novel·la de Mario Merchán, s'ha d'enfrontar a la mort a través de l'accident patit pel seu millor amic i acaba descobrint el que és, potser, l'últim secret de l'obra de Gaudí, el Sant Jordi que va erigir al Parc Güell i que encara no ha vist ningú.

FICCIÓ

El vuelo de Europa
ADAN KOVACSICS
Subsuelo

El traductor Adan Kovacsics –un dels més prestigiosos de l'actualitat– publica la seva primera novel·la, *El vuelo de Europa*, que parteix d'una sèrie d'estiuejants que són en un paisatge a prop dels Alps per presentar una galeria de personatges que s'interroguen pel passat i futur del continent.

NO-FICCIÓ

Vers una...
JOSÉ TOLENTINO MENDONÇA
Fragmenta

Especialista en estudis bíblics, professor de la Universitat Catòlica Portuguesa i poeta, José Tolentino Mendonça presenta un opuscle sobre la mística dels sentits o de l'instant, una espiritualitat que considera els sentits com a camí que guia i com a porta que ens obre a la trobada amb Déu.